

Ålgräsängar – var finns de?

Hälften av havets skyddsvärda miljöer ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2010, står det i ett av våra svenska miljödelsmål. Det låter ju bra. Problemet är bara att vi generellt sett har mycket bristfälliga kunskaper om både vad som finns under ytan, och var det finns. Framför allt saknar vi information om vilka miljöer som snabbt behöver skydd för att kunna bevaras.

TEXT: FREDRIK ANDREASSON, LÄNSSTYRELSEN I SKÅNE LÄN

I Skånes miljöhandlingsprogram från 2003 står att vi ska ta fram underlag för att kunna bedöma vilka områden i Skåne som är särskilt värdefulla, utöver dem som redan är skyddade inom t.ex. Natura 2000. Vi ska även vidta åtgärder för att skydda och bevara dessa områden. Sådana särskilt värdefulla områden innefattar bland annat ålgräsängar, eftersom dessa utgör en mycket viktig biotop (se faktaruta).

Bristfällig kunskap i landet

Det finns undersökningar som visar på en kraftig nedgång i ålgräsbeståndens utbredning längs den svenska västkusten. Frågan är om en liknande utveckling pågår även i andra svenska kustområden.

Tyvärr kan den frågan oftast inte besvaras, eftersom kunskapen om ålgräsets utbredning är mycket begränsad. I Skånes fall till ett antal undersökningar i sydvästra Skåne. För övriga områden visste vi i princip ingenting. Exploateringstrycket på den skånska kusten är relativt högt, se föregående artikel. För att detta inte ytterligare ska förstöra värdefulla kustmiljöer är kunskap om de grunda marina biotoperna av största vikt.

Inventering gjordes i Skåne

Det behövdes alltså en bättre överblick över var ålgräs finns i Skånes kustvatten. Under sensommaren 2004 gjordes därför en inventering av ålgräsets täckningsgrad och djuputbredning på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne.

Totalt inventerades 95 transekter i de områden där kunskapen om ålgräs var mest bristfällig; Skålderviken,

Foto: BioGeo och Forststyrelsen, Finland, 2003

norra Öresund, östra sydkusten och Hanöbukten. Avståndet mellan transekterna var en nautisk mil (1852 m), i vissa fall längre. Detta är inte tillräckligt tätt för att ligga till grund för utbredningskartor, men tillräckligt för att ge viktig information om förekomst i områden för vilka data saknas eller är bristfällig. Resultaten visas i figur 5.

En första grov kartering

Inventeringen ger självfallet inte all nödvändig information om ålgräsets utbredning i Skåne. För det är karte-

ÅLGRÄS

Ålgräs eller Bandtång (*Zostera marina*) är en kärlväxt som lever på sandiga grunda botten längs en stor del av vår kust. Om förutsättningarna är gynnsamma bildas sammanhängande bestånd, ålgräsängar, vilka har ett stort värde för den biologiska mångfalden i kustvattnen. Ängarna fungerar bl.a. som skydd och lekplats åt olika fiskarter. Ålgräs motverkar också erosion eftersom deras jordstammar binder bottenbotten.

Ålgräsbestånden hotas framför allt av övergödning och exploatering av kusten. Övergödningen ger högre tillväxt av plankton och fintrådiga alger vilket leder till minskad ljusstillgång för ålgräset. Exploatering av grunda havsområden tar ytor i anspråk, vilket försämrar förutsättningarna för sammanhängande stora ålgräsbestånd, och kan dessutom öka grumligheten i kustvattnet.

Ålgräs inventerat längs Skånes kust

▲ Figur 5. Inventeringen av ålgräs (*Zostera marina*) genomfördes i september 2004.

Totalt inventerades 95 transekter (färgade prickar) i de områden där kunskapen om ålgräs var mest bristfällig. Vid 31 av dessa transekter fann man ålgräs. I område C och D har inventeringar gjorts av ett par vattenvårdsförbund samt i samband med byggandet av Öresundsbron, varför inga nya transekter undersöktes i dessa områden.

ringen alltför grov. Men som ett steg mot mer kunskap om var i Skåne förutsättningarna för ålgräs är gynnsamma har inventeringen varit viktig. Från att veta ingenting om vissa kuststräckor till att i alla fall se de stora dragen ger bättre underlag för det fortsatta arbetet med att skydda det marina livet.

I de områden som enligt inventeringen har relativt kraftiga ålgräsbestånd, bör nästa steg vara att utöka undersökningarna för att kunna fastställa den totala utbredningen i området. Flera områden med små och utsatta populationer längs skånekusten kan behöva extra skydd. Om dessa ålgräsängar ges möjlighet att finnas kvar och bli större skulle det vara mycket positivt för det kustnära djurlivet.

Foto: Hasse Schröder/Naturbild.

▲ Här i vattnen utanför Ystad döljer sig en ganska stor ålgräsäng.